

סיכום ממצאים - דף לתקשורת

17.1.2024

מדד העלייה 2023: הלכי הרוח בחברה הישראלית בנושא עלייה הגירה עקירה ורילוקיישן

סבטלנה צ'אצ'אשווילי-בולוטין¹, קארין אמית, נונה קושנירוביץ' ורוית תלמי-כהן

מחקר עדכני ומקיף שערך צוות החוקרות מהמכון להגירה ושילוב חברתי במרכז האקדמי רופין ד"ר סבטלנה צ'אצ'אשווילי-בולוטין, פרופ' קארין אמית, פרופ' נונה קושנירוביץ' וד"ר רוית תלמי-כהן, בחן את תפיסות הציבור הישראלי באשר לעלייה, הגירה, עקירה ורילוקיישן.

מדד העלייה נבנה בשנת 2022 על ידי צוות החוקרות: ד"ר סבטלנה צ'אצ'אשווילי-בולוטין, פרופ' קארין אמית, פרופ' נונה קושנירוביץ' וד"ר רוית תלמי-כהן. המדד הוא מדד שנתי הכולל שורה של מדדי משנה ומציג את הלכי הרוח של הציבור הישראלי באשר לעלייה ולעולים המגיעים לישראל מכל קצוות תבל. מדד העלייה 2023 מושווה למדד 2022 ובנוסף בוחן את עמדות הציבור לפני ואחרי ה 7 באוקטובר 2023 בנוגע לעלייה, הגירה, עקירה ורילוקיישן.

הסקר בוצע על מדגם מיצג של 547 משיבים.ות מהאוכלוסייה הישראלית בגילאי 25-65, 427 (79%) משיבים.ות מהחברה היהודית ו-116 (21%) משיבים.ות מהחברה הערבית. הסקר בוצע על ידי חברת IPANEL והופץ באופן מקוון בחודשים דצמבר 2023 עד תחילת ינואר 2024.

מדיניות העלייה לישראל

האם הציבור הישראלי יודע מהי מדיניות העלייה לישראל?

מדיניות העלייה לישראל מוגדרת בעיקרה באמצעות חוק השבות, הקובע מי זכאי לעלות לישראל נוסף על יהודים על פי ההלכה. בחוק נקבע כי הזכויות יוענקו גם לבן/בת זוג, לילדיו ולנכדיו של יהודי על פי ההלכה, ללא קשר לשאלה אם היהודי עדיין בחיים ואם הוא עולה יחד עם קרוביו לישראל.

מרבית המשיבים היהודים (62%) ידעו מי זכאי לעלייה מתוקף חוק השבות (זכאים לעלות יהודים וצאצאיהם שאין מניעה חוקית לכניסתם). בקרב המשיבים הערבים רק 10% ידעו מי זכאי לעלייה מתוקף חוק השבות. התשובות השגויות בקרב היהודים התפלגו באופן הבא: 29% ענו "יהודים בלבד", 6% ענו "כל מי שמבקש לעלות ואינו בעל רישום פלילי" ו-3% ציינו שאינם יודעים. התשובות השגויות בקרב הערבים התפלגו באופן הבא: 41% ענו "כל מי שמבקש לעלות ואינו בעל רישום פלילי" 41% ציינו שאינם יודעים ו-7% ענו "יהודים בלבד". לא נמצא הבדל משמעותי בהתפלגויות אלו לעומת תוצאות מדד העלייה ב-2022.

¹ ליצירת קשר ולפרטים נוספים ניתן לפנות אל ד"ר סבטלנה צ'אצ'אשווילי-בולוטין, ראש המכון להגירה ושילוב חברתי, svetach@ruppin.ac.il

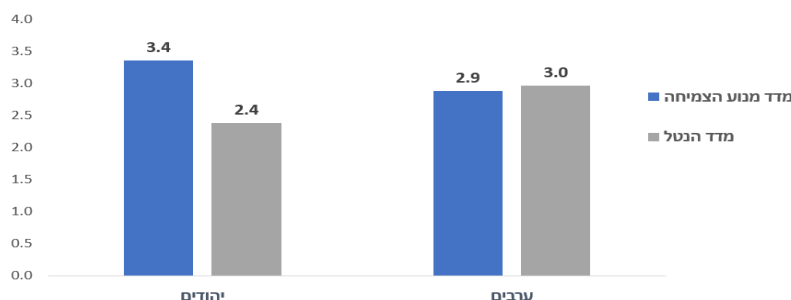

האם העולים נתפסים על ידי הציבור הישראלי כ"נטל" או כ"מנוע צמיחה"?

במסגרת הסקר חושבו והשוו שני מדדים הנעים על סקלה של 1-5. המדד הראשון מבטא תפיסת העולים כ"נטל" (ככל שהערך גבוה יותר, כך העולים נתפסים כ"נטל" גדול יותר, כאשר הערך "5" מבטא את ה"נטל" המירבי). המדד השני מבטא תפיסת העולים כ"מנוע צמיחה" כלכלי וחברתי (ככל שהערך גבוה יותר, כך העולים נתפסים כ"מנוע צמיחה" כלכלי וחברתי גדול יותר).

- בקרב **הציבור היהודי** נמצא כי העולים נתפסים כ"מנוע צמיחה" (3.4) יותר מאשר כ"נטל" כלכלי וחברתי (2.4).
- בקרב **הציבור הערבי** נמצא כי העולים נתפסים באותה מידה כ"נטל" כלכלי (3.0) וכ"מנוע צמיחה" (2.9) (ללא הבדלים מובהקים).
- ממצאים דומים התקבלו גם במדד העלייה 2022.

מדד העלייה 2023: "נטל" או "מנוע צמיחה" ? סקלה: 1-5

לא נמצאו הבדלים מובהקים בין מדדי 2022 ו-2023.

תפיסות לגבי קשר עם עולים - האם הציבור הישראלי מסכים שבניו ובנותיו ילמדו עם תלמידים עולים חדשים באותה כיתה?

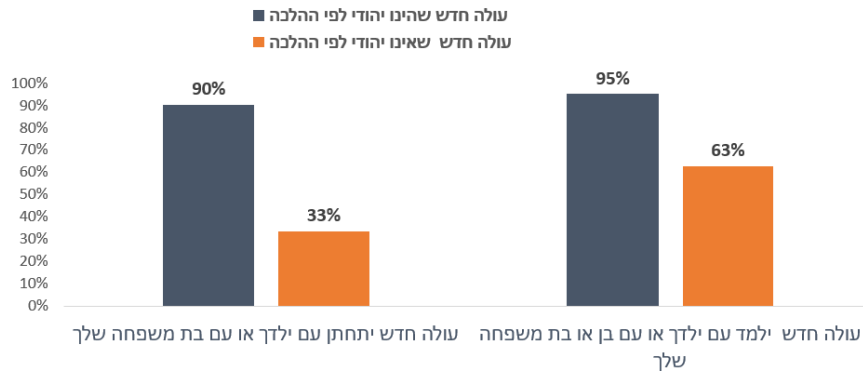
- כ-95% מהמשיבים מסכימים או מסכימים מאוד שילדיהם ילמדו באותה כיתה עם **עולה חדש יהודי על פי ההלכה**. לעומת זאת, רק 63% הביעו את הסכמתם שילדיהם ילמדו באותה כיתה עם **עולה חדש שאינו יהודי על פי ההלכה**.

והאם הציבור הישראלי מסכים שבניו ובנותיו יינשאו לעולים חדשים?

- כ-90% מהמשיבים מסכימים או מסכימים מאוד שילדיהם יתחתנו עם **עולה חדש יהודי על פי ההלכה**. לעומת זאת, רק 33% הביעו את הסכמתם שילדיהם יתחתנו עם **עולה חדש שאינו יהודי על פי ההלכה**.

% מסכימים או מסכימים מאוד (החברה היהודית)

לא נמצאו הבדלים מובהקים בתשובות בין נתוני 2022 לנתוני 2023 .

תפיסות לגבי שילוב עולים בתעסוקה

הציבור הישראלי היהודי נשאל לגבי שילוב עולים חדשים בתפקידים שונים:

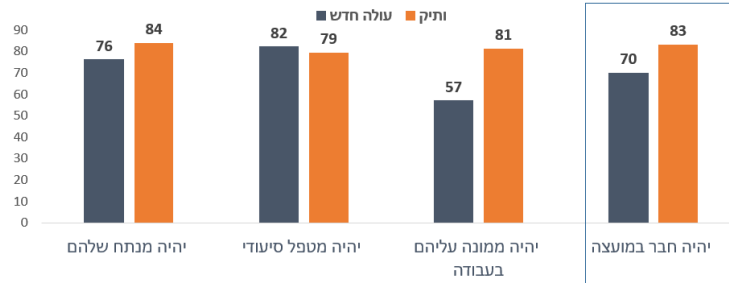
- כ-80% מהנשאלים מסכימים **שעולה חדש** או **ותיק** יהיה **מטפל סיעודי** בן משפחתם (82%-ו-79% בהתאמה). עם זאת, כאשר נשאלה שאלה לגבי הסכמתם **שעולה חדש** או **ותיק** יהיה **הרופא המנתח** שלהם או של בני משפחתם, נמצאו הבדלים בין התייחסות לשתי הקבוצות (76%-ו-84% בהתאמה). כלומר, כאשר נשאלו לגבי **עולה חדש** כמנתח 76% הביעו הסכמתם בעוד שכאשר נשאלו על **ותיק** כמנתח 84% הביעו את הסכמתם.
- כאשר הציבור הישראלי היהודי נשאל לגבי שילוב **עולים חדשים** בתפקידי **ניהול בכירים** נמצא כי רק 57% מסכימים **שעולה חדש** יהיה **הממונה עליהם בעבודה** לעומת 81% המסכימים **שוותיק** יהיה **ממונה עליהם**.
- כאשר הציבור הישראלי נשאל לגבי **בחירות למועצת הרשות המקומית**, כ-70% מסכימים **שעולה חדש** יהיה **חבר במועצת הרשות המקומית לעומת 83% המסכימים שוותיק** יהיה **חבר מועצת הרשות המקומית**.

מכאן שעולים חדשים וותיקים עלולים להיתקל ב"תקרת זכוכית" מקצועית, ניהולית ופוליטית.

שילוב עולים חדשים בתפקידים שונים

% מסכימים או מסכימים מאוד (החברה היהודית)

האם ישנה "תקרת זכוכית" לעולים ולוותיקים בתפקידי ניהול?

לא נמצאו הבדלים מובהקים בין נתוני 2022 לנתוני 2023 באשר לעמדות כלפי עולים חדשים.

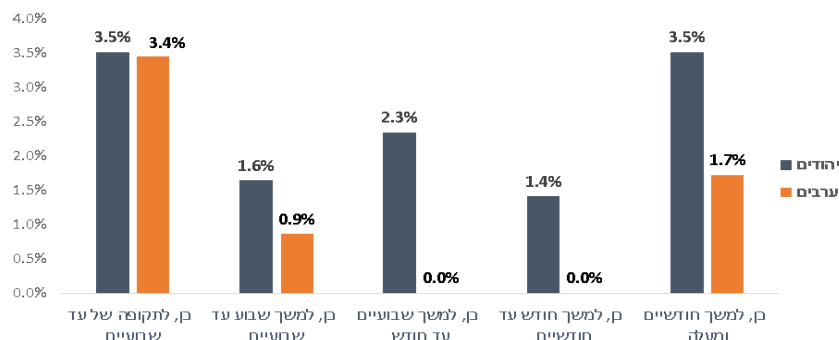
אקטואליה בעקבות ה- 7.10.2023

הגירה פנימית- עקורים "פליטים בארצם" לאחר ה- 7 באוקטובר

- בקרב החברה היהודית כ-13% נאלצו לעזוב את מקום מגוריהם לתקופה מסוימת.
- בקרב החברה הערבית כ-6% נאלצו לעזוב את מקום מגוריהם לתקופה מסוימת.

"פליטים בארצם" לאחר ה-7 באוקטובר

האם נאלצת לעזוב את מקום מגוריך עקב המלחמה?

אזרחות כפולה

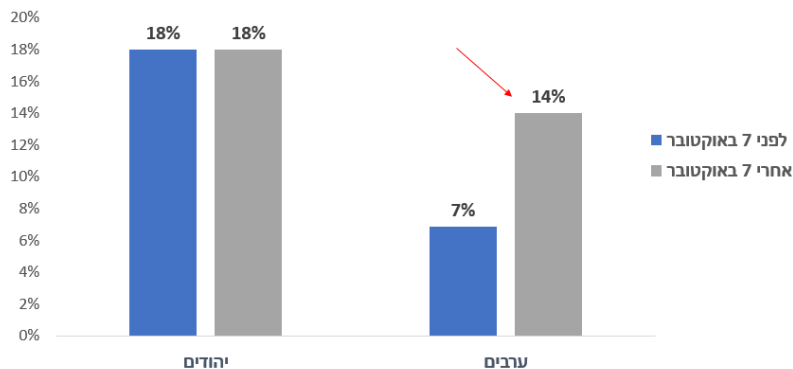
- בקרב החברה היהודית כ-15% בעלי אזרחות כפולה.
- בקרב החברה הערבית כ-3% בעלי אזרחות כפולה.

מחשבות על רילוקיישן לפני ואחרי ה-7.10

- 18% מהציבור היהודי שקלו רילוקיישן לפני ה-7.10 (הגירה מישראל למטרות עבודה לתקופות משתנות). אין הבדל בכוונות אלו לאחר ה-7.10.
- 3% מהציבור הערבי שקלו רילוקיישן לפני ה-7.10 (הגירה מישראל למטרות עבודה לתקופות משתנות). שיעור זה עלה ל 14% לאחר ה-7.10.

רילוקיישן

האם שקלת להעתיק את מקום מגוריך ממדינת ישראל
למדינה אחרת לתקופה ממושכת?

- מקרב המשיבים בעלי אזרחות כפולה 29.4% שקלו רילוקיישן לפני ה-7.10 ואחוז זה ירד ל 26.5% לאחר ה-7.10. מקרב המשיבים עם אזרחות ישראלית בלבד 16.4% שקלו רילוקיישן לפני ה-7.10 ואחוז זה לא השתנה לאחר ה-7.10.

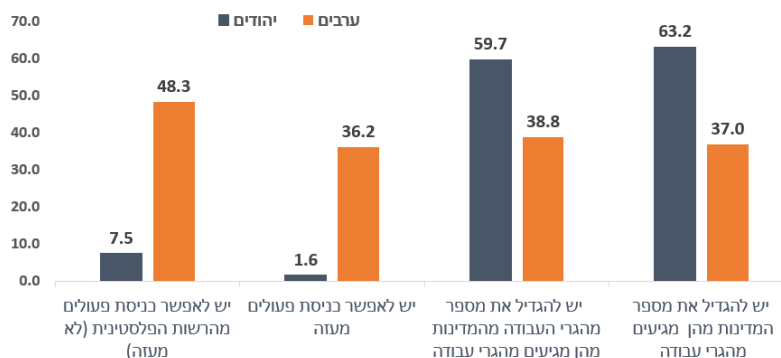
תפיסות לגבי מהגרי עבודה לפני ואחרי ה-7.10

- יש הבדל בתפיסות כלפי מהגרי עבודה בין יהודים לערבים. כ-60% מהציבור היהודי בעד לאפשר הגדלת מספר מהגרי העבודה ממדינות שונות והגדלת מספר המדינות מהן מגיעים מהגרי העבודה בעוד פחות מ-40% מהציבור הערבי בעד הגדלה זו.
- כ-48% מהציבור הערבי מסכימים כי יש לאפשר כניסת פועלים מהרשות הפלסטינית וכ-36% מסכימים כי יש לאפשר כניסת פועלים מעזה. בקרב הציבור היהודי השיעורים נמוכים מאוד (7.5% ו-1.6% בהתאמה).

כיום במשק הישראלי חסרים עובדים רבים בתחומים שונים. באיזו מידה אתה?

% מסכימים או מסכימים מאוד

לסיכום: מהממצאים עולה כי כשליש מהציבור היהודי הבוגר בישראל אינו מכיר את חוק השבות ו-90% מההציבור הערבי הבוגר. החברה היהודית בישראל תופסת את העלייה ואת העולים כ"מנוע צמיחה" יותר מאשר כ"נטל". לעומת זאת, החברה הערבית תופסת את העלייה ואת העולים הן כ"מנוע הצמיחה" והן כ"נטל" במידה שווה. מגמות אלו נמצאו גם במדד העלייה 2022.

באשר **לחשיבות הדת בחברה היהודית**, הממצאים מצביעים כי כ-90% הביעו את הסכמתם שילדיהם ילמדו באותה כיתה עם עולים חדשים **שהינם** יהודים על פי ההלכה וינשאו לעולים **שהינם** יהודיים לפי ההלכה. לעומת זאת, כ-60% בלבד הביעו את הסכמתם שילדיהם ילמדו באותה כיתה עם עולים חדשים **שאינם** יהודים על פי ההלכה. יתרה מזאת, רק כ-30% מקרב החברה היהודית מסכימים שילדיהם ינשאו לעולים **שאינם** יהודיים לפי ההלכה. מגמות אלו נמצאו גם במדד העלייה 2022.

בעקבות ה-7.10:

"פליטים בארצם" (עקורים) - בשל המלחמה כ-13% מהחברה היהודית וכ-6% מהחברה הערבית נאלצו לעזוב את מקום מגוריהם לתקופה מסוימת.

רילוקיישן - כ-18% מהציבור היהודי שקלו **רילוקיישן** לפני פרוץ המלחמה וכ-7% מהציבור הערבי. בעקבות המלחמה יש עליה במחשבות על רילוקיישן בקרב הציבור הערבי (כ-14%), בעוד שבקרב הציבור היהודי אין שינוי במגמה.

אזרחות כפולה - לכ-15% מהציבור היהודי יש **אזרחות כפולה** לעומת כ-3% בקרב הציבור הערבי. ישראלים בעלי אזרחות כפולה שוקלים יותר רילוקיישן מאלו שאין להם אזרחות נוספת.

תפיסות באשר למדיניות כלפי מהגרי עבודה - יש הבדל בתפיסות כלפי מהגרי עבודה בין יהודים לערבים. ככלל הציבור היהודי תומך יותר מהציבור הערבי בהגדלת מספר מהגרי העבודה ממדינות שונות ובהגדלת מספר המדינות מהן מגיעים מהגרי העבודה. הציבור הערבי תומך יותר מהציבור היהודי בהכנסת פועלים מהרשות הפלסטינית ומעזה.